

TERUGBLIK REPETITIE 11 EN 25 FEBRUARI 2005.

Op de repetitieavond van *11 februari* waren er ondanks de voorjaarsvakantie 62 leden die we mochten begroeten. De sopraanpartij begon om 19.00 uur met 16 leden. We hebben de sopraanpartij van het stuk *Miserere* doorgenomen. De sopranen moeten voortdurend alert op zijn dat ze niet zakken omdat het anders vals gaat klinken en dat is niet de bedoeling. Om 20.00 uur kwam de rest van het koor binnen en hebben we tot half negen nog gewerkt aan *Miserere*. Daarna pakte Chris het *Sanctus* en *Benedictus* van de Paukenmesse op. Het koor moest er weer even inkomen, maar het enthousiasme van Chris en de muziek werkten aanstekelijk. Na de pauze hebben we nog lekker gewerkt aan het *Credo*.

Vrijdag 25 februari hebben we eerst aandacht besteed aan de kooropstelling. Het is de bedoeling dat de partijen van hoge naar lage stem gaan staan. De mannen staan als één blok in het midden met aan weerszijden de dames.

Bij elke repetitie wordt nu verwacht dat iedereen op de juiste plek gaat staan.

Voor de pauze konden we *Miserere* helemaal doornemen, waardoor na de pauze aan het *Credo* van de Paukenmesse gewerkt kon worden. Het is voor alle partijen van groot belang om niet te zakken. Iedereen moet omhoog denken zodat de juist toonhoogte bereikt wordt.

WAR CHILD ALS GOED DOEL.

In MUSA 16 vertelde ik dat in verschillende gebieden het werk nu volledig door lokale therapeuten wordt gedaan. Toch ben je er dan nog lang niet en is er altijd nog hulp nodig die aan de buitenkant niet zichtbaar is. Zo heeft Marco Borsato ooit een interview gehouden met een Joodse vrouw die pas op haar zestigste geleerd heeft haar ervaringen met creatieve therapie te verwerken. Deze vrouw heeft veertig jaar nodig gehad om haar ervaringen te verwerken. *WAR CHILD helpt kinderen nu.*

HUISWERK VOOR 25 MAART 2005

Alles!

Zorg dat je de delen doorneemt die je moeilijk vindt en nog niet zo goed kan zingen.

VRIJWILLIGE BIJDRAGE

In de box voor de vrijwillige bijdrage zat op 11 februari € 15,70 en op 25 februari € 11,50. We willen u hartelijk danken voor uw bijdrage!

REPETITIES

De volgende repetities vallen op:

- 25 maart 2005 in de A-horst om 20.00 uur.
- 01 april 2005 in de kerk om 19.00 uur
- 08 april 2005 (met orkest)
- 15 april 2005
- 22 april 2005 (met orkest)
- 29 april 2005
- 06 mei 2005 Generale Repetitie
- 07 en 08 mei 2005 Concerten

Let op alle data en tijden: zie repetities en mededelingen.

MEDEDELINGEN

-Kaarten zijn in de pauze verkrijgbaar bij Dick Mulder.

-Volgende keer zal de laatste MUSA voor het concert verschijnen. Na het concert zal er nog een evaluatiedatum geprikt worden, maar deze zal doorgegeven worden zodra deze bekend is. Dan zal de MUSA nogmaals verschijnen met nieuws over het concert zelf.

-Alle repetities met het orkest (8 april, 22 april en de Generale Repetitie van vrijdagavond 6 mei) zullen beginnen om 19.00 uur voor het orkest en de kinderen die meedoen aan de kindersymfonie. Ook Cantus Iuventis wordt om 19.00 uur verwacht i.v.m. het repeteren van het *Deus in adjutorium*. Om 20.00 uur (iets eerder om op tijd te kunnen beginnen) wordt de rest van het projectkoor verwacht. Dan zal de tijd volledig besteed worden aan de Paukenmesse. De repetities zullen uiterlijk tot 23.00 uur duren.

Op zaterdagmiddag 7 mei zal van 15.30 uur tot 17.00 uur een Generale Repetitie zijn waarin volledig aandacht aan het stuk *Miserere* wordt besteed.

Het is dan ook verstandig wanneer iedereen de zaterdagmiddag vrij plant. Iedereen moet er rekening mee houden dat je vanaf zaterdagmiddag aanwezig moet zijn. In het parochiehuis is ruimte om je om te kleden en er wordt nog gekeken naar de mogelijkheid dat er voor eten wordt gezorgd.

-Repetities met het orkest: 8 en 22 april en 6 mei (generale). Plaats: in de kerk in Musselkanaal. Opkomst verplicht!

-Rekeningnummer War Child 301712271, ten name van War Child-concert 2005.

1. ONTWIKKELING VAN HET ORKEST (vervolg van het artikel in MUSA 16)

Hoewel vóór 1600 wel allerlei instrumenten werden samengevoegd tot een ensemble (renaissance: 'toevalsorkest'), was er van een homogeen orkest nog geen sprake. Bij de opera Orfeo (1607) van Claudio Monteverdi is voor het eerst een grotere samenvoeging van instrumenten te constateren, zij het geen systematische. In deze tijd gingen de componisten er reeds toe over verschillende klankgroepen (strijkers-blazers) tegenover elkaar te stellen.

De dirigent leidde vanaf het klavecimbel; dit instrument had een belangrijke harmonische functie in het toenmalige orkest. Langzamerhand is een meer karakteristieke toepassing van bepaalde instrumenten te onderscheiden (concerti grossi van Arcangelo Corelli, Giuseppe Torelli, Georg Friedrich Händel, enz.; zie concerto grosso).

In Frankrijk (Jean-Baptiste Lully) werd behalve aan de strijkers, ook aan de blazers een meer solistische rol toebedeeld. In de 18de eeuw begon zich de instrumentatie als belangrijk onderdeel van de compositietechniek af te tekenen. Bij Johann Sebastian Bach spelen de houten blaasinstrumenten reeds een belangrijke rol (oboe da caccia, oboe d'amore, enz.). Na de barok verdween het klavecimbel uit het orkest en werd het optreden van de verschillende blaasinstrumenten gedifferentieerder. De technische ontwikkeling van deze instrumenten maakte een steeds verfijnder spel mogelijk.

Van grote betekenis voor de evolutie van het orkest was de Mannheimer Schule. Bij de klassieken (Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig von Beethoven) ontstond de grondvorm van het symfonieorkest: 1ste en 2de violen, altviolen, violoncelli, contrabassen; 2 fluiten, 2 hobo's (2 klarinetten), 2 fagotten; 2 hoorns, 2 trompetten; pauken. Mozart maakte in zijn latere werken gebruik van de door de Mannheimers in het orkest geïntroduceerde klarinet en paste de trombone solistisch toe (Requiem). Beethoven breidde de blazersgroep uit en gaf deze een andere toepassing (Symfonie III, V, VI, IX). Bij de romantici (zie romantiek) kreeg de orkestratie steeds meer aandacht en werd het orkestcoloriet individueler: men herkent aan een bepaald gebruik van de instrumenten de componist.

Groepen instrumenten werden steeds meer uitgebreid en vroeger minder belangrijke instrumenten (koper) kwamen meer op de voorgrond of kregen belangrijker stemmen toebedeeld. Door de uitgebreide toepassing van de harmonische mogelijkheden (van drie- naar vierklanken) ontstond de behoefte om bij de blaasinstrumenten een samenklank in één klankkleur te verkrijgen (Richard Wagner), waardoor zowel bij de houten als bij de koperen blaasinstrumenten een belangrijke uitbreiding (viervoudige bezetting) in iedere groep plaatsvond, vaak met nieuwgebouwde instrumenten als bijv. de hoorn- of Wagnertuba.

Vooraf in de lage registers vond uitbreiding plaats, waardoor bepaalde klankkleuren, eigen aan een instrumentengroep, van hoog tot laag toegepast konden worden. Een grootmeester in orkestratie was Hector Berlioz, die ook het standaardwerk *Traité de l'instrumentation et d'orchestration modernes* (1844) schreef, door Richard Strauss bijgewerkt en herzien (*Instrumentationslehre*, 1904). De uitbreiding van de bezettingen duurde van eind 19de tot begin 20ste eeuw nog steeds voort.

Gustav Mahler schreef in zijn Symfonie VIII een dermate gigantische bezetting van alle instrumenten (met solisten en koren) voor dat dit werk de naam *Symphonie der Tausend* kreeg. Koebellen, aambeeld, hamer, enz. werden aan het orkest toegevoegd. Arnold Schönberg ging bij zijn Gurrelieder nog verder met de 'monsterbezetting' waarbij nog ratels en ijzeren kettingen kwamen. Terzelfder tijd werd door de impressionisten (zie impressionisme) de alleen vocalen zingende menselijke stem als klankkleur toegepast (Claude Debussy, *Trois nocturnes* nr. 3: *Sirènes*).

Igor Strawinsky gebruikte tegelijkertijd zowel de uitgebreide bezetting (*Le sacre du printemps*) als de bijna solistische instrumentatie (*Histoire du soldat*).

In de 20ste eeuw is enerzijds de meer of minder uitgebreide klassieke bezetting noodzakelijk voor het uitvoeren van het historische repertoire, terwijl anderzijds ensembles moeten worden samengesteld voor het uitvoeren van eigentijdse muziek; de samenstelling van deze laatste wisselt per uit te voeren compositie, waarin behalve het gebruik van de bestaande (doch soms totaal anders te bespelen) instrumenten, ook dat van de bandrecorder, van geluidsvervormers en/of geluidsbronnen van buiten-muzikale aard kunnen worden voorgeschreven.

